

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан природничо-географічного факультету

Г.Я.Касьяненко
« 30 » серпня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географічна номенклатура

галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 106 Географія
Освітньо-професійна програма Географія
Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією природничо-географічного факультету

«__» _____ серпня 2018 р.

Голова _____
(Міронєць Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Данильченко Олена Сергіївна кандидат географічних наук

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 1 від “ 30 ” серпня 2018 р.

Завідувач кафедри
загальної та регіональної географії

Корнус О.Г., к.г.н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	бакалавр	Вибіркова
		Рік підготовки:
2-й		
Семестр		
3-й		
Лекції		
10 год.		
Практичні, семінарські		
66 год.		
Лабораторні		
-		
Самостійна робота		
70 год.		
Консультації		
4 год.		
Загальна кількість годин - 150		Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає в опануванні студентами знань про територіальне поширення географічних явищ, координатну прив'язку досліджуваних об'єктів; встановленні фактологічного значення географічної номенклатури для розвитку комплексного географічного мислення. Головне завдання навчальної дисципліни полягає в набутті студентами практичних вмінь показувати географічні об'єкти на картах різного масштабу, а також застосовувати знання географічної номенклатури для встановлення взаємозв'язків між явищами і об'єктами різного походження.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- координатну прив'язку певних досліджуваних об'єктів;
- територіальне поширення географічних явищ,
- значення географічної номенклатури для комплексного географічного мислення.

вміти:

- показувати географічні об'єкти на картах різного масштабу;
- застосовувати знання географічної номенклатури для встановлення взаємозв'язків між явищами і об'єктами різного походження.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

3. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, контрольні роботи (тести), реферати, проект-презентації.

Оцінювання знань, навичок студентів враховує всі види занять, які передбачені програмою навчальної дисципліни.

Перевірка і оцінювання знань студентів проводиться в таких формах:

- оцінювання роботи студента на практичних заняттях;
- проведення проміжного контролю (опитування або письмове завдання);
- проведення підсумкового контролю (письмове завдання).

Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи, письмових завдань проміжного та підсумкового контролю.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність і результативність роботи студента з вивчення програмового матеріалу дисципліни;
- підготовка до практичних занять.

Оцінювання знань студентів на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблеми, що розглядається;
- ступінь засвоєння матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язання задач, проведені розрахунків при виконанні індивідуальних завдань і завдань, що винесені на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

При оцінюванні підготовки студента приділяють увагу не тільки якості їх виконання, але і своєчасності задачі виконання завдань викладачеві (відповідно до графіка навчального процесу).

Контроль за змістовими розділами здійснюється за такими складовими, як: лекції, практичні завдання, самостійна робота студента. Контроль за розділами проводиться після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал й виконано практичні завдання в межах кожного розділу. Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опануванням

студентом матеріалу розділу і вміння застосувати його для вирішення практичних завдань.

Домашнє завдання виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу. Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Питання для заліку з навчальної дисципліни «Географічна номенклатура»

1. Об'єкт, предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Географічна номенклатура».
2. Розкрийте сутність поняття «географічна номенклатура».
3. Значення географічної номенклатури для розвитку комплексного географічного мислення.
4. Розкрити основні методичні підходи до вивчення географічної номенклатури.
5. Назвати етапи вивчення номенклатури:
6. Охарактеризувати етап вивчення номенклатури «знайомство з номенклатурою, подача основних об'єктів».
7. Охарактеризувати етап вивчення номенклатури «власне процес засвоєння номенклатури»
8. Охарактеризувати етап вивчення номенклатури «контролю та самоконтролю».
9. Поняття «географічні факти», «географічна номенклатура», «географічні уявлення» та співвідношення між ними.
10. Пояснити вислів «Географічна номенклатура фундамент шкільної географічної освіти».
11. Пояснити методику географо-топонімічного аналізу географічних назв населених пунктів.
12. Охарактеризувати географічний аналіз території вивчення географічних назв.
13. Охарактеризувати лінгвістичний аналіз території вивчення географічних назв.
14. Охарактеризувати історичний аналіз території вивчення географічних назв.
15. Пояснити особливості походження назв морів, заток, проток, островів та їх географічне поширення.
16. Особливості гідрологічної номенклатури. Походження назв.
17. Пояснити особливості географічної номенклатури форм рельєфу: походження назв та розміщення.
18. Охарактеризувати географічну номенклатуру Європи.
19. Охарактеризувати географічну номенклатуру Азії.
20. Охарактеризувати географічну номенклатуру Північної Америки.
21. Охарактеризувати географічну номенклатуру Південної Америки.
22. Охарактеризувати географічну номенклатуру Африки.
23. Охарактеризувати географічну номенклатуру Австралії.
24. Охарактеризувати географічну номенклатуру Океанії.
25. Охарактеризувати географічну номенклатуру Антарктиди.
26. Пояснити особливості походження назв та поширення гідрологічних об'єктів України.
27. Пояснити особливості походження назв та поширення форм рельєфу України.
28. Назвати та показати на карті Європи країни, їх столиці, форми правління та адміністративний устрій.
29. Назвати та показати на карті Азії країни, їх столиці, їх форми правління та адміністративний устрій.
30. Назвати та показати на карті Північної Америки країни, їх столиці, їх форми правління та адміністративний устрій.
31. Назвати та показати на карті Південної Америки країни, їх столиці, їх форми правління та адміністративний устрій.

32. Назвати та показати на карті Австралії та Океанії країни, їх столиці, їх форми правління та адміністративний устрій.
33. Назвати та показати на карті Африки країни, їх столиці, їх форми правління та адміністративний устрій.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні аспекти географічної номенклатури, як підгрунтя системи відповідних теоретичних географічних знань.

Тема 1. Вступ. Об'єкт, предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Географічна номенклатура». Розкриття змісту поняття «географічна номенклатура». Значення географічної номенклатури для розвитку комплексного географічного мислення.

Тема 2. Географічна номенклатура – важлива частина змісту завдань з географії. Поняття «географічні факти», «географічна номенклатура», «географічні уявлення» як основи, на якій будується система відповідних теоретичних географічних знань, відбувається аналіз і систематизація географічних фактів, їх узагальнення та формування уявлень про просторове розміщення географічних об'єктів вивчення. Географічні факти як безпосередньо характеристика географічних об'єктів, вивчення і створювати уявлення про них, на основі яких обґрунтовуються окремі висновки теоретичного змісту, пояснюються географічні поняття або причинно-наслідкові зв'язки. Географічна номенклатура як перелік географічних назв, що використовується для конкретизації просторових географічних уявлень і полегшення формування їх теоретичних знань. Географічні уявлення як один із видів емпіричних знань, що є емоційно-чуттєвими образами відповідних географічних об'єктів вивчення. Першооснова для вивчення теоретичних географічних знань (понять, причинно-наслідкових зв'язків, закономірностей, гіпотез і теорій) – фундамент шкільної географічної освіти – це знання номенклатури географічних об'єктів і відносин між ними, а саме встановлення взаємозв'язків між явищами і об'єктами різного походження.

Тема 3. Географічні назви: географо-топонімічний аналіз.

Теоретичні та методологічні положення досліджень географо-топонімічного простору, понятійно-термінологічний та методологічний апарат географічного, лінгвістичного та історичного аналізу територій, на предмет вивчення географічних назв. Поняття «елементарної географо-топонімічної системи» як динамічної системи, що має чітку територіальну локалізацію і характеризується єдністю формуючих її компонентів. Методика географо-топонімічного аналізу географічних назв населених пунктів.

Тема 4. Методика вивчення географічної номенклатури.

Основні методичні підходи до вивчення географічної номенклатури. Процес вивчення номенклатури: знайомство з номенклатурою, подача основних об'єктів; власне процес засвоєння номенклатури студентами; процес контролю та самоконтролю.

Розділ 2. Територіальне поширення географічних явищ та об'єктів.

Тема 5. Особливості географічної номенклатури океанів. Походження назв морів, заток, проток, островів та їх географічне поширення.

Тема 6. Гідрологічна номенклатура: її розміщення та походження назв. Назви річок, озер, водосховищ, водоспадів Європи, Азії, Північної Америки, Південної Америки, Африки, Австралії, Океанії, Антарктиди.

Тема 7. Особливості географічної номенклатури форм рельєфу. Назви гір, вулканів, рівнин, низовин, плато, плоскогір'їв, нагір'їв, печер, пустель Європи, Азії, Північної Америки, Південної Америки, Африки, Австралії, Океанії, Антарктиди.

Тема 8. Географічна номенклатура материків. Назви мисів, пів-островів, гір, вулканів, рівнин, низовин, плато, плоскогір'їв, нагір'їв, печер, пустель, річок, озер, водосховищ, водоспадів Європи, Азії, Північної Америки, Південної Америки, Африки, Австралії, Океанії, Антарктиди.

Тема 9. Географічна номенклатура України. Назви мисів, пів-островів, форм рельєфу, гідрологічних об'єктів України, а також їх походження та розміщення.

Тема 10. Номенклатура політичної карти світу. Назви країн та їх столиць, форми правління та адміністративного устрою держав. Їх знаходження на карті, походження назв.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
Розділ 1. Теоретичні аспекти географічної номенклатури, як підгрунття системи відповідних теоретичних географічних знань					
Тема 1. Вступ. Об'єкт, предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Географічна номенклатура».	11	2	2		7
Тема 2. Географічна номенклатура – важлива частина змісту завдань з географії.	11	2	2		7
Тема 3. Географічні назви: географо-топонімічний аналіз.	16	4	4	1	7
Тема 4. Методика вивчення географічної номенклатури.	12	2	2	1	7
Розділ 2. Територіальне поширення географічних явищ та об'єктів.					
Тема 5. Особливості географічної номенклатури океанів.	15		8		7
Тема 6. Гідрологічна номенклатура: її розміщення та походження назв.	18		10	1	7
Тема 7. Особливості географічної номенклатури форм рельєфу.	18		10	1	7
Тема 8. Географічна номенклатура материків.	19		12		7
Тема 9. Географічна номенклатура України.	11		4		7
Тема 10. Номенклатура політичної карти світу.	19		12		7
Усього годин	150	10	66	4	70

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єкт, предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Географічна номенклатура».	2
2	Поняття «географічні факти», «географічна номенклатура», «географічні уявлення» та співвідношення між ними.	2
3	Методика географо-топонімічного аналізу географічних назв населених пунктів.	4
4	Основні методичні підходи до вивчення географічної номенклатури.	2
5	Географічна номенклатура Тихого океану.	2
6	Географічна номенклатура Атлантичного океану.	2
7	Географічна номенклатура Індійського океану.	2
8	Географічна номенклатура Північного Льодовитого океану.	2
9.	Номенклатура гідрологічних об'єктів материків.	10
10	Номенклатура форм рельєфу материків та дна океану	10
11	Географічна номенклатура Азії.	2
12	Географічна номенклатура Північної Америки.	2
13	Географічна номенклатура Південної Америки.	2
14	Географічна номенклатура Європи.	2
15	Географічна номенклатура Африки.	2

16	Географічна номенклатура Австралії, Океанії та Антарктиди	2
17	Географічна номенклатура України.	4
18	Номенклатура політичної карти Європи.	2
19	Номенклатура політичної карти Азії.	2
20	Номенклатура політичної карти Північної Америки.	2
21	Номенклатура політичної карти Південної Америки.	2
22	Номенклатура політичної карти Африки.	2
23	Номенклатура політичної карти Австралії та Океанії.	2
	Усього годин	66

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено

5. Рекомендовані джерела інформації

Базова :

1. Лабораторно-практичні заняття з фізичної географії материків і океанів : завдання та методичні вказівки для студ. природничо-географічного факультету / укл. О. В. Бова, А. О. Корнус, В. В. Чайка. – Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2012. – 64 с.
2. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи із загального землезнавства (географічна номенклатура) / Придеткевич С.С., Любінська Л.Г., Чернюк Г.В. – Кам'янець-Подільський: ВПП «Апостроф», 2019. – 47 с.
3. Про географічні назви : Закон України від 31.06.2005 р. № 2604-IV. Відомості Верховної ради України. 2005. № 27. Ст. 360. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2604-15#Text>
4. Сюткін С.І. Політична географія : навчальний посібник / С.І. Сюткін – Суми: ВПП «Фабрика друку», 2017. – 120 с.
5. Фізична географія України: Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт та контролю самостійної роботи студентів / А. О. Корнус. – Ч. 1. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 36 с.

Допоміжна :

1. Алфьоров О. Географічні назви за новими даними руської сфрагістики XII ст. / О. Алфьоров // Історико-географічні дослідження в Україні: збірка наукових праць. – Ч. 12. – К.: Інститут історії України, 2012. – С. 6 – 14.
2. Купач Т. Г. Методика географо-топонімічного аналізу території України (на прикладі ойконімів) // Т.Г. Купач / автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня к.геогр. н. 11.00.11 - конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів. - Київ, 2007. - 17 с.
3. Купач Т.Г. Хронологічний та лексико-семантичний принципи утворення семантичної класифікації географічних назв для географічних досліджень // Фізична географія та геоморфологія: Міжвідомчий науковий збірник. - К.: Обрії, 2005. - Вип. 47. - С. 200-205.
4. Усі географічні назви (за шкільною програмою) / Упоряд. Л.В. Петринка. – Харків: ТОРСІЕГ ПЛЮС, 2008. – 288 с.

Інтернет-ресурси

1. Географічна номенклатура. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/grinvic181083/geograficna-nomenklatura>
2. Географічний портал. – Режим доступу: <http://geosite.com.ua>
3. Географія. – Режим доступу: <http://geoswit.ucoz.ru>
4. Очерки по истории географических открытий [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://discover-history.com/>
5. Пізнавальний сайт «Географія»: - Режим доступу: <http://geoknigi.com>
6. Портал о странах и народах мира. – Режим доступа: <http://www.portalostranah.ru>